

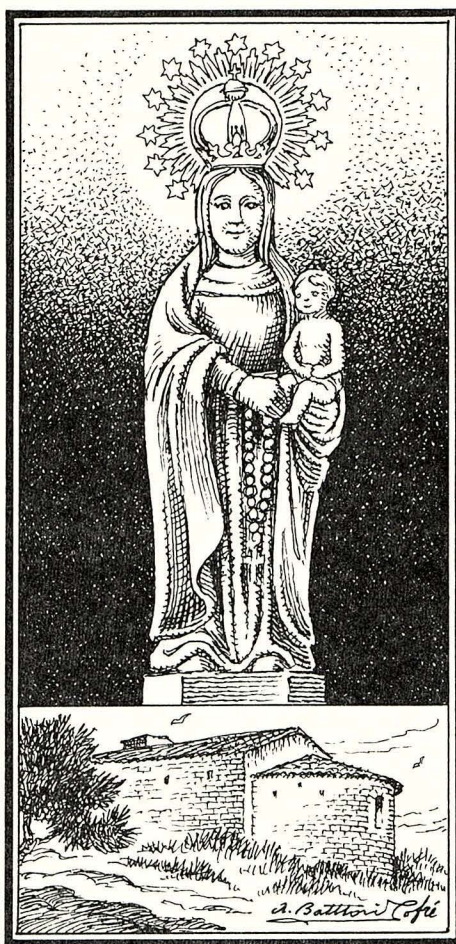
Goigs a lloança de la MARE DE DÉU DEL VILARÓ

Olius (bisbat de Solsona)

Reina d'aquesta contrada
que us venera amb devoció:
sigueu la nostra advocada,
Senyora del Vilaró.

1. Des de segles molt remots,
vostra imatge és venerada
en eixa capella aimada
per multitud de devots,
que amb pregàries obtenen
vostra ajuda i protecció:
sigueu...
2. És antiga tradició
que vostra imatge sagrada,
dins una cova amagada,
fou troballa d'un pastor,
qui amb el cor ple d'alegria
recollí tan gran tresor:
sigueu...
3. Vostra ermita, amb son altar,
dins d'Olius és situada
i pels veïns visitada
en tot temps i en tot pesar,
i els doneu sempre la gràcia
de vostra consolació:
sigueu...
4. Consol per l'atribulat,
salut en la malaltia,
remei en temps de neulia
i aigua en temps de sequedat,
ningú surt d'aquesta ermita
sense vostra protecció:
sigueu...

5. Olius i el seu veïnat,
amb tota sa rogalia,
troba en vós, Verge Maria,
una reina de bondat,
una Mare carinyosa
i un cor sempre generós:
sigueu...
  6. A qui en vostre valiment
tota la fe té posada,
cap gràcia li és negada
pel futur o pel present
puix que sou ben piadosa,
plena de compassió:
sigueu...
  7. Un jorn malaventurat,
vostra imatge fou cremada,
però va ser restaurada
per consol del veïnat,
que us estima i us venera
com en temps de l'antigor:
sigueu...
  8. Vilaró té l'honor gran
de tenir dins sa capella
vostra imatge, meravella
que conté aquest lloc tan sant;
vós en sou la millor glòria
i el seu més preat tresor:
sigueu...
- Empareu-nos, Verge pia,
en tota tribulació:
sigueu nostra llum i guia,
Maria del Vilaró.

V/ Pregueu per nosaltres, santa Mare de Déu.

R/ Perquè siguem dignes de les promeses de Crist.

ORACIÓ: Socorreu, oh Déu misericordiós, la nostra feblesa i, per la intercessió de la Mare de Déu, feu que ens aixequem de les nostres caigudes. Per Crist Senyor nostre. R/ Amén.

Lletra: anònima (ed. 1956), revisada.

Melodia: anònima.

Revisió i transcripció: Jaume Planas.

LA MARE DE DÉU DEL VILARÓ

Passant per l'antic camí de ferradura —ara carretera— que va de Solsona a Berga, a uns vuit quilòmetres d'aquella ciutat, a la meitat de la baixada de l'indret dit *dels Golarons*, apareix als ulls del caminant, en un planell dalt d'un petit terrer o serradet, la capella de Santa Maria del Vilaró. Correspon al terme parroquial de Sant Esteve d'Olius. És una bella miranda sobre el riu Cardener i el pantà de Sant Ponç.

Segons una consuetud del segle XVI, hi havien dues capelles: la de Santa Fe d'Anseresa i la de Santa Maria del Puig o del Vilaró. El nom d'Anseresa surt moltes vegades des del segle X, i es veu que es refereix a l'antiga casa Vilaró Vell, que canvià de nom a finals del segle XIII, quan aquesta propietat passà als Vilaró, un dels quals fou paborde de Solsona i, més tard, bisbe de Vic. L'amo de la casa tenia cura de les dues capelles, però la de Santa Fe ja devia estar malament. Ara, no s'han trobat restes d'aquesta capella, i tot fa creure que es devia aprofitar la pedra per tal de restaurar Santa Maria o bé la pròpia casa Vilaró.

La primera notícia que tenim d'aquesta capella de Santa Maria del Puig, que més endavant s'anomenarà del Vilaró —i a partir del segle XVIII, Vilaró o Villaró, indistintament—, és de l'any 1163. A l'acta de consagració de Sant Esteve d'Olius (1079) no hi és esmentada. Altres notícies són les que ens dona la consuetud d'Olius, que fa la crònica de les festes religioses durant un centenar d'anys. Probablement, en trobaríem més notícies consultant altres documents i les visites pastorals, però no pas gaires perquè els llibres parroquials de partides, d'obres i culte, foren gairebé tots destruïts durant la guerra del 1936.

Aquesta capella de Santa Maria sembla que fou construïda primerament perquè la de Santa Fe, que seria d'estil pre-romànic i, per tant, d'estructura fràgil, amb coberta de fusta i parets primes, semblaria massa senzilla i de poca consistència. Un altre motiu podria ser l'eufòria romànica del final del segle XI fins més enllà de mitjan segle XII, i el motiu principal podria haver estat la creixent devoció a Maria, la Mare de Déu. Pel tros de paret que resta de la primera construcció, hem de pensar que fou edificada pels volts de l'any 1130, quan Miró d'Anseresa era el gran terratinent d'aquesta contrada de Navés, d'Olius i altres llocs.

No conservant-se llibres d'obres d'aquesta capella, hem d'estudiar aquesta construcció a base dels elements que en queden. Amida 5,70x10,20 metres i està orientada amb l'altar a llevant i la porta d'entrada a ponent. Aquesta portalada fou oberta a la darrera del segle XVIII o a la primera del XIX; és de llinda plana i conserva a la resta del mur el parament antic. A la banda de migjorn, s'hi veu la porta, ara tapiada, que és de mig punt i amb dovelles petites. Fins a la meitat del temple es conserven els murs primitius; l'altra meitat dels murs i l'absis són de construcció posterior, segurament de finals del segle XIII, amb la volta un xic apuntada i l'absis sense lesenes ni arcuacions ni finestretes. El parament d'aquesta segona part és de carreus més grossos i ben picats.

La imatge primitiva que s'hi venerà, ja no l'hem coneguda. Però hem de pensar versemblantment que seria romànica i en posició asseguda. Fins l'any 1936 hi hagué una imatge d'estil gòtic (segles XV-XVI), que va ser cremada en els aldarulls del juliol d'aquell any. Posteriorment, el 1940, se'n va fer una còpia, molt semblant a la que fou cremada, la qual amida uns 60 centímetres d'alçada contra uns 80 que en tenia l'anterior. El culte d'aquesta capella anava a càrrec del rector del poble, si no hi havia algun capellà de la família Vilaró o d'una altra que hi tingué un benefici eclesiàstic. El que ens consta per la consuetud citada és que el rector hi anava algunes vegades a celebrar-hi missa. El 1561, o tal vegada abans, el costum era aquest: El dia de l'Anunciació el rector venia obligat de celebrar la missa a la capella de la Verge del Puig «... que és una església ermitana de la parròquia d'Olius, i l'hereu del mas Vilaró té de donar un sou de caritat per la dita missa i un bon dinar, tal com d'ell se pertany, i en el mateix dia a tots els qui s'hi apleguen els ha de donar pa i beure, i s'hi anessin més capellans, els ha de donar un sou i vuit diners a cada un».

A finals del segle passat es partí la propietat dels Vilaró: un descendent d'aquesta família s'hi edificà una casa, el Vilaró Nou, i la casa pairal, o sigui el Vilaró Vell, fou venuda a un altre propietari. El terreny on hi ha la capella de Santa Maria se'l reservà l'amo del Vilaró Nou, i l'entorn el comprà un altre pagès veí. Entre el Vilaró Nou i l'ermita hi ha un quilòmetre cap a llevant, i entre l'ermita i el Vilaró Vell hi ha també un quilòmetre en direcció nord-oest.

Acabada la guerra del 1936, els pagesos i els capellans veïns s'interessaren per la restauració d'aquesta ermita malmesa i de la imatge cremada, i fou adoptada per tothom com un santuari interparroquial, fet que ja procedia de l'època anterior a la guerra perquè hi acudien persones de tots els pobles veïns. A més, està situada a l'extrem oriental de la parròquia d'Olius, limitant amb les de Besora, Navés i Joval.

El mateix any 1939 ja es recolliren donatius per totes aquestes parròquies, i tot seguit es procedí a la restauració del temple, mentre s'encarregava a un taller de Barcelona la confecció d'una imatge d'acord amb la fotografia i model de la destruïda. Aquest treball costà mil pessetes d'aleshores.

Es posà de festa el dilluns de Pasqua, i es renovà la celebració de l'aplec el 1940. Aquest aplec del dilluns de Pasqua ha anat continuant amb més o menys solemnitat i de forma multitudinària. Es van perdre els nombrosos ex-vots anteriors a la guerra, però els veïns, ara, hi fan les seves ofrenes en diners i ciris. Fa més de trenta anys un veí n'oferí un de 1,65 metres de llargada i més de 40 quilos de pes, que encara hi crema en totes les festes que s'hi fan. L'home que el donà ho féu en agraïment d'haver-se salvat en un accident de tractor. Amb els diners es fan els adobs que convenen i s'atenen altres despeses.

Hi ha priores que en tenen cura i donen flors el dia de la festa. Des de l'any 1988 són els priors un matrimoni, que al mateix temps ho és de la parròquia d'Olius.

No gaire lluny del planell de l'ermita, hi ha un tossal més elevat on es veuen les restes d'un poblat ibèric, excavat per mossèn Serra i Vilaró el 1918, i que es batejà amb el nom d'Anseresa.

D'aquesta ermita tenim coneixement de tres textos diferents dels seus goigs a Santa Maria. Un és de l'any 1849, imprès a Barcelona. El segon és del 1940, estampat a Manresa, i és un text diferent de l'anterior. Se suposa que deuria imprimir-se en fer-se la reconstrucció de l'ermita. El tercer text que coneixem és de l'any 1956, estampat a Solsona, amb la inclusió de la melodia revisada per la Comissió de Música Sacra. Al mateix temps s'hi va modificar la lletra anterior.

A. Bach i Riu, pvre.